

Zora Neale
Hurstun

De vände
sina blickar
mot Gud

ROMAN

ROMANUS & SELLING

ZORA NEALE HURSTON

De vände sina blickar mot Gud

Översättning av Sofia Nordin Fischer

**ROMANUS
& SELLING**

Till Henry Allen Moe

Romanus & Selling
Box 3159, 103 63 Stockholm
info@romanusochselling.se
www.romanusochselling.se

ISBN 978-91-89771-13-0

Copyright © Zora Neale Hurston 1937

Copyright renewed 1965 by John C Hurston and Joel Hurston

Published by arrangement with Amistad,
an imprint of HarperCollins Publishers

Originalalets titel: *Their Eyes Were Watching God*

Zadie Smiths förord: Copyright © Zadie Smith 2020

"In Search of Zora Neale Hurston" by Alice Walker. Copyright

© Alice Walker 1975. Originally published in Ms. Magazine.

Used by permission of The Joy Harris Literary Agency, Inc. All
rights reserved.

Översättning av samtliga texter: Sofia Nordin Fischer

Omslag: Lotta Köhlhorn

Tryck: Scandbook, EU 2025

Första tryckningen

Innehåll

Förord av Zadie Smith 7

De vände sina blickar mot Gud 27

”På jakt efter Zora” av Alice Walker 269

Översättarens kommentar 301

Zora Neale Hurstons bibliografi 305

Kapitel I

Skeppen i fjärran bär alla mäns önskningar ombord. För somliga driver de in med tidvattnet. För andra seglar de evigt ute vid horisonten, ständigt inom synhåll men aldrig nära land, tills Väktaren uppgivet vänder bort blicken sedan drömmarna hånats till döds av Tiden. Så ser livet ut för männen.

Men kvinnorna glömmar allt de inte vill minnas och minns allt de inte vill glömma. Drömmen är sanningen. Och de handlar och betar sig därefter.

Början på allt var en kvinna och hon återvände efter att ha begravt de döda. Inte sådana som dött av sjukdomar eller krämpor, med vänner vakande vid kudden och fötterna. Hon återvände från de genomdränkta och de uppsvällda; de plötsligt avlidna med ögonen uppspärade i vredesmod.

Alla såg henne komma eftersom det var skymning. Solen var borta, men han hade lämnat kvar sina fotavtryck på himlavalvet. Det var den stund då man satt på verandan mot vägen. Det var den stund då man fick höra talas om och tala. De sittande hade tjänat som tungolösa,

öronlösa, ögonlösa redskap dagen lång. Mulor och andra kräk hade tagit deras hud i besittning. Men nu, med solen och förmannen utom synhåll, kändes huden kraftfull och mänsklig igen. De gjorde sig till herrar över läten och oansenliga ting. De tuggade sig igenom hela folkslag. De satt till doms.

När de nu betraktade kvinnan sådan hon var, blev de påminda om all avund som de förut samlat på sig. Så de idisslade den bakerst i sina hjärnor, och svalde med välbehag. De utformade glödgade påståenden som frågor och smidde dödliga vapen av sina skratt. Det var en smittande grymhet. En sinnesstämning som fick eget liv. Herrelösa utsagor strövade fritt; strövade samfällt som stämmor i en sång.

”Va gör hon här tebaks, i snickarbyxer gubevars? Nån klänning kunde honte hitta å dra på sej? – Var e den blå i siden hon reste härifrån mä? – Var e alla pengarna som han maken tog å dog å lämna efter sej? – En förtiåri kvinna mä håret slängande på ryggen som en jänta? – Va har hon gjort av pojkvaskern hon smet iväg mä? – Dom skulle väl tatt å gift sej? – Har han lämnat *henne*, tro? – Va har han gjort mä alla hons pengar? – Säkert rymt mä nån flicka så ung så hon knappt fått hår ens – varför höll hon sente till sin egna klass? – ”

När hon kom i jämnhöjd vände hon sig mot den tjattande skocken och hälsade. De kacklade fram ett ljudligt ”gokväll” och blev sittande med vidöppna munnar och lystna öron. Hennes ord var nog så artiga, men hon fort-

satte vägen fram mot sin grind. Verandan blev alldeles stum av gloende.

Männen lade märke till hennes fasta skinkor, som två grapefrukter i bakfickorna; den långa flätan med svart hår som vajade nere vid midjan och löstes upp i vinden likt en fjäderbuske; de stridslystna brösten som nästan borrhade hål i blusen. De, männen, sparade i minnet vad de snart skulle förlora med blicken. Kvinnorna tog hennes slitna blus och leriga snickarbyxor och lade undan dem som hågkomster. De var vapen som kunde användas mot hennes styrka och även om sådant skulle visa sig sakna betydelse, skänkte det hopp om att hon en vacker dag skulle falla till deras nivå.

Men ingen rörde sig, ingen yttrade en stavelse, ingen kom ens på tanken att svälja sitt spott förrän grinden hade smällt igen bakom henne.

Pearl Stone öppnade munnen och skrattade rakt ut eftersom hon inte visste vad hon annars skulle ta sig till. Hon föll nästan i knät på mrs Sumpkins av allt skratande. Mrs Sumpkins grymtade häftigt och sög in luft mellan tänderna.

”Tvi! Som ni plågas av na. Ni e då ente som ja. Ja bryr mej ente om na ett endaste dugg. Kan honte bete sej som folk å stanna å berätta hur hon haft de, låt na gå!”

”Ente e hon värd å orda om”, sade Lulu Moss med sin släpiga och nasala röst. ”Hon sitter på sin höga häst fast hon e lägre än lägst. De e allt ja har å säja om gamla kvinnor som ränner efter unga pojkar.”

Pheoby Watson hävde sig fram i gungstolen och sade:

”Men nån enda själ vet inget alls om ifall de finns minsta smul å berätta. Ja e hons bästa vän, å *ja* vet ente.”

”Kanhända oss andra e mindre opplysta än du, men alla vet varför hon reste härifrån, å oss har allt sett na komma tebaks. Försök ente urskulda en gammal kärring som Janie Starks, Pheoby, vän eller ovän.”

”Fast hon e bra mycke yngre än vissa somlia av er som pratar om na här.”

”Hon e långt över förti såvitt ja vet, Pheoby.”

”Ente mer än förti på utsidan.”

”Hon e på tok för gammal för en pojke som Tea Cake.”

”Tea Cake harnte vart pojke på år å dar. Närmar sej tretti, gör han.”

”De kvittar för mej, hon kunde stannat å växlat ett par ord mä oss. Hon betar sej som vi gjortna nåt”, klagade Pearl Stone. ”Fastän hon e den som felat.”

”Så du e stött för honte vill stanna å lägga ut texten om sitt privata. Eljes, va har hon nånsin gjort som e så farlit? Ja harnte hört värre än när hon dratt av ett par år ifrån åldern, å de har väl aldri skadat nån mänska. Ja blir så less på er allihopa. Som ni pratar tror man knappt en själ här i stan gör annat i sängen än å lovprisa Herren Gud. Ni får ursäkta, ja ska ta å gå över till na mä lite kvällsmat.” Pheoby reste sig tvärt.

”Tänk ente på oss”, sade Lulu leende, ”gå du bara, vi vaktar huset tills du e hemma igen. Min kvällsmat e färdilagad sen förut. Bäst du går å hör efter hur de e mä na. Å låt alla oss få veta sen.”

”Ja du store.” Pearl höll med. ”De va bra länge sen ja fräste på de lilla kött å bröd som fanns. Ja kan stanna hemifrån hur länge ja vill. Gubben min e aldri ogin.”

”Jo, du, Pheoby, om du går ditöver kan ja följa mä”, erbjöd sig mrs Sumpkins. ”De har redan påmörknat rejält. Nattmannen kan ta dej.”

”Nä, tack du. Ingen fångar mej på den korta vägen. Min gubbe säger att dente finns en nattman som hade tatt i mej mä tång. Om Janie har nåt å berätta lär ni få hört.”

Pheoby Watson gav sig iväg med en övertäckt skål i händerna. Verandasittarna pepprade hennes rygg med outtalade frågor. De hoppades på fruktansvärda och sällsamma svar. När Pheoby Watson kom fram klev hon inte in genom stora grinden och följde den palmkantade gångvägen upp mot huvudingången. Hon vek runt hörnet med sin bräddfulla skål baconris och gick in genom den lilla öppningen i staketet. Janie satt säkert på baksidan av huset.

Hon hittade henne på trappan till bakre verandan med alla fotogenlampor fyllda och putsade.

”Hallå där, Janie, hur e de mä dej?”

”Jotack, här sitter ja å försöker skölja bort damm å trötthet ifrån fötterna.” Hon skrattade lite.

”De ser ja de. Flicka, du e allt bra *gramm*. Du kunde va din egen dotter.” De skrattade båda. ”Tillåmä i snickarbyxer ser man vilken kvinna du e.”

”Slutante! Slutante! Du måtte tro ja har nåt åt dej. Men ja harnte tatt mä mej nåt mer än mej själv.”

”De räcker å blir över. Du e allt va dina vänner vill ha.”

”Sånt smicker kan ja tåla ifrån dej, Pheoby, för då vet ja de kommer från hjärtat.” Janie sträckte ut handen. ”Herrejisses, Pheoby! Ska du aldri ta å räcka fram din lilla giva? Ja harnte fått en tugga i mej sen igår.” De skrattade uppsluppet. ”Ro hit mä skålen å sätt dej.”

”Ja tänkte nog du va hongri. Svårt å hitta spisved här i mörkret. Mitt baconris smakarnte lika bra som vanlit. Skralt mä baconfett, men de tar nog kål på hungern.”

”De ska ja snart tala om för dej”, sade Janie och lyfte på locket. ”Mm, de doftar *för* gott! Du e en jäkel på å svänga runt i köket.”

”Äsch, de va väl inget, Janie. Men imorrn ska ja ta å laga till nåt extra läckert, nu när du e hemma.”

Janie åt med god aptit och lät maten tysta mun. Allt det mångfärgade molnstoft som solen hade rört upp på himlen började dala så sakteliga.

”Här, Pheoby, ta din gamla skål. Ja harnte bruk för tomma fat. Men lite spisning tackar ja aldri nej till.”

Pheoby skrattade åt vännens grova prat. ”Din stolla, du e dej bra lik.”

”Räck mej trasan där på stolen, vännen. Måste skrubba fötterna.” Hon tog emot handduken och gnuggade fot-sulorna ordentligt. Skratt hördes bortifrån stora vägen.

”Allsmäktige Glappkäft sitter kvar på samma ställe, hör ja. Å gissningsvis e de *mej* dom vevar runt i truten.”

”Jajamänsan. Om du går förbi utan å säja va folk förväntar sej å höra måste dom tröska igenom hela ditt liv å allt du nånsin tatt dej för. Dom vet mer om dej än va

du själv gör. Avundsamma hjärtan å svekfulla öron. Dom 'hör' just bara va dom hoppas du vart mä om."

"Om Gud funderar lika lite på dom som ja gör e dom lika förlorade som en baseboll i högt gräs."

"Jo, ja lyssnar på dom iblann, dom samlas allti på min veranda för å se mot stora vägen. Min gubbe blir less på dom alltemellanåt å tvingar dom å packa sej iväg."

"De gör Sam alldes rätt i. Sitta å nöta på era stolar."

"Jo, Sam tror dom flesta bara går i kyrkan för å kunna stå opp på Domens dag. När varteviga mysterium blir oppenbarat. Då vill dom va där å höra *allt*."

"Sam e *för* roli! De e stört omöjlit å hålla sej för skratt när han e mä."

"Jojomen. Då ska han själv ta å hålla sej framme, säger han, för å få reda på vem som har stule hans majspipa."

"Pheoby, din Sam, han e oslagbar! Vild å galen!"

"Krulltottarna där borta e så lystna efter å höra mer om dina affärer så dom näst intill vill rappa på mä Domens dag. Du får raska dej å berätta ifall du å Tea Cake e gifta, ifall han har stulit dina pengar å rymt med nån ung jänta, vartåt han e nu å vartåt dina kläder har tatt vägen om du kommer hem tebaks i snickarbyxer."

"Ja unnar mej å slippa berätta ett enda dyft för dom, Pheoby. De e dom ente värda. Du kan berätta för dom va ja sagt om du så vill. De vore nästan som ja sa det själv, mä tungan i min väns mun."

"Om de e så du tycker kan ja säga åt dom allt va du säger åt mej å säga."

”På förstone e dylika mänskor alldes för upptagna mä å mala på om sånt dom ente vet ett dugg om. Å nu vill dom syna min kärlek till Tea Cake å bedöma va vi har gjort för rätt å fel! Dom som knappt kan skilja livet från en trave majsbullar, eller kärlek från ett sängöverkast!”

”Så länge dom har ett namn å gnaga på bryr dom sente om vems de e eller va allt handlar om, särskilt ifall dom kan hitta nåt elakt å säga.”

”Dom som vill veta å förstå får väl masa sej hit å ge mej en kyss så ja kan kyssa dom tebaks? Om vi satt samman här skulle ja nog kunna berätta ett å annat för dom. För ja har gått å blitt invald i själva livets samfund. Jajemänn! I självaste storlogen på livets konvent, där har ja hållit hus nu i ett å ett halvt års tid när ingen av er har sett röken av mej.”

De satt tätt hopkurade i det svala nyfödda mörkret. Pheoby, spänd på att genom Janie få känna och erfara, aktade sig för att visa sig otålig ifall Janie skulle råka ta det för simpel nyfikenhet. Janie, uppfylld av människans äldsta begär – att lätta sitt hjärta. Pheoby höll tand för tunga en lång stund, men kunde inte låta bli att vicka på fötterna. Så Janie började berätta:

”Dom kan låta bli å oroa sej för mej å mina snickarbyx-er, för ja har fortfarande niehundra dollar på banken. De va Tea Cake som fick mej å börja gå i byxer – ja tog efter han bara. Tea Cake harnte gjort slut på alla mina pengar, å han harnte lämnat mej för nån ung jänta heller. Han gav mej all tröst å värme en kan tänka sej. De hade han

talat om för dom, ifall han va här. Ifall hante va borta.”

Pheobys iver rann över alla bräddar: ”Tea Cake borta?”

”Ja, Pheoby, Tea Cake e borta. Å de e bara därför ja e här – inget fanns kvar som kunde få mej lycklig där ja höll till. Nere i Everglades, där nere i dyn.”

”De e svårt för mej å begripa va du menar när du säger så där. Men sen har ja lite svårt å följa mä iblann.”

”Nä, inget e på de vise som du tror. Så de blir ingen mening mä å tala om nåt för dej om jannte förklarar mens ja berättar. Ser man bara skinnet e de knepit å skilja på mink å tvättbjörn. Hör du, Pheoby, sitter Sam å väntar på dej så du måste gå hem å laga kvällsvard?”

”Maten står framme åt han. Kan hante klara å äta den på egen hand får han skylla sej själv.”

”Bra, då sitter vi kvar här ute å pratar. Ja har öppnat opp överallt för å låta vinden dra igenom huset.

Pheoby, du å ja vi har vart såta vänner i tjugo års tid, så ja förlitar mej på din välmening. Å nu berättar ja mä de i åtanke.”

Tiden får allting att åldras, så det späda mörkret som kysste dem övergick i något monstropulöst och gammalt medan Janie talade.

